

LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Šventaragio g. 2, 01510 Vilnius,

tel.: +370 5 271 7154 / 271 7130,

el. p. bendrasisd@vrm.lt, el. pristatymo dėžutės adresas 188601464

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188601464

Nr.

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

DĖL VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO TEIKIMO

Vidaus reikalų ministerija skubos tvarka teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl valstybės lygio ekstremaliosios situacijos paskelbimo ir valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovo paskyrimo“ projektą (toliau – Nutarimo projektas).

Nutarimo projektas parengtas atsižvelgus į Baltarusijos Respublikos režimo vykdomos hibridinės agresijos metu į Lietuvos Respublikos teritoriją nuolat leidžiamų ir kontrabandą gabenančių balionų keliamos grėsmės civilinei aviacijai ir tarptautinio Vilniaus oro uosto veiklos trikdymo, taip pat į šiais veiksmais keliamą grėsmę nacionalinio saugumo interesams, susijusiems su gyventojų gerove ir saugia aplinka valstybės raidai, o konkrečiai – trikdančią kritinės infrastruktūros veiklą ir tuo darant neigiamą įtaką visuomenės saugumui ir Lietuvos Respublikos vidaus gyvenimo sričių pažangai¹. Dėl šių veiksmų keliamos grėsmės civilinei aviacijai tarptautinis Vilniaus oro uostas nuo š. m. spalio 4 d. nuolat stabdo savo veiklą, dėl to netenkama galimybės vežti keleivių ir krovinių oro transportu, oro uostai ir valstybė patiria finansinę ir reputacinę žalą.

Krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymo 2 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad ekstremalioji situacija – dėl ekstremaliojo įvykio susidariusi padėtis, kuri gali sukelti ar sukelti didelį pavojų gyventojų gyvybei ar sveikatai, jų būtiniausioms gyvenimo (veiklos) sąlygoms, turtui, aplinkai, gyvybiškai svarbių valstybės funkcijų atlikimui, viešajai tvarkai arba gyventojų žūtį, sužalojimą, turtinę ar kitą žalą. Taigi pagrindas ekstremaliajai situacijai skelbti – ekstremaliojo įvykio konstatavimas. Ekstremaliųjų įvykių ir jų kriterijų sąrašas nustatytas Pranešimo ir keitimosi informacija apie įvykį, ekstremaliųjų įvykių, ypatingą įvykį, ekstremaliąją situaciją ar krizę tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. gruodžio 29 d. nutarimu Nr. 1317 „Lietuvos Respublikos krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymo įgyvendinimo“, 2 priede. Pagal šiame priede pateikiamo Ekstremaliųjų įvykių kriterijų sąrašo 3.6 papunktį ekstremalusis įvykis konstatuojamas, kai 6 ar daugiau valandų oro transporto eismas nutraukiamas, jeigu bent viename Lietuvos oro uoste nėra galimybės vežti keleivių ir krovinių oro transportu. Nuo š. m. spalio mėnesio Vilniaus oro uosto veikla net keletą kartų buvo nutraukta 6 ar daugiau valandų. Susisiekimo ministerija nustatyta tvarka pateikė pranešimą Nacionaliniam krizių valdymo centrui apie

¹ Nacionalinio saugumo strategijos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. gegužės 28 d. nutarimu Nr. IX-907 „Dėl Nacionalinio saugumo strategijos patvirtinimo“ 11.2 papunktis

ekstremaliojo įvykio konstatavimą (pridedamas 2025 m. gruodžio 1 d. pranešimas). Tad darytina išvada, kad pagrindas skelbti ekstremaliąją situaciją yra.

Atsižvelgiant į tai, teikiamo Nutarimo projekto tikslas – paskelbti valstybės lygio ekstremaliąją situaciją visoje šalyje dėl iš Baltarusijos Respublikos teritorijos į Lietuvos Respublikos teritoriją nuolat leidžiamų kontrabandą gabenančių balionų, keliančių grėsmę Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo interesams bei dėl to kylančio pavojaus žmonių gyvybei, sveikatai, turtui ir (ar) aplinkai, ir paskirti valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovu vidaus reikalų ministrą (toliau – ekstremalioji situacija).

Siūlymas ekstremaliąją situaciją įvesti visoje šalies teritorijoje motyvuojamas šiomis aplinkybėmis – dėl leidžiamų kontrabandą gabenančių balionų judėjimo oro erdvėje priklausomybės nuo oro sąlygų ir vėjo stiprumo bei krypties nėra galimybės tiksliai apibrėžti teritorijos, juolab kad dėl balionų buvo paveiktas ne tik Vilniaus oro uostas, bet ir Kauno oro uostas, balionai taip pat fiksuoti ir Šiaulių, Kėdainių apylinkėse. Pastebėtina ir tai, kad šios neteisėtos veiklos organizatoriai prisitaiko prie valstybės taikomų priemonių ir neatmestina, kad gali keisti ir plėsti savo veikimo teritoriją, jei nustatyta ekstremaliosios situacijos teritorija būtų ribota. Pažymėtina, kad ekstremaliosios situacijos įvedimas visoje šalies teritorijoje visuomenei nepatogumų nesukels, nes taikomos priemonės bus tikslinės ir proporcingos bei orientuojamos išimtinai į neteisėtos veiklos organizatorius ir vykdytojus.

Būtinybė paskelbti ekstremaliąją situaciją grindžiama poreikiu dar glaudžiau koordinuoti institucijų, dalyvausiančių likviduojant ekstremaliąją situaciją ir šalinant jos padarinius, veiksmus. Taip pat, atsižvelgiant į situacijos kompleksiskumą, sudėtingumą bei siekiant ją suvaldyti, nepakanka civilinių institucijų pajėgumo, todėl reikalinga pasitelkti ir Lietuvos kariuomenės pajėgumus. Krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymo 18 straipsnio 1 dalies 1 punktas nustato, kad kariniai vienetai gali būti pasitelkiami teikiant pagalbą kitoms valstybės ir savivaldybių institucijoms ekstremaliųjų situacijų metu. Šiuo pagrindu pasitelkus kariuomenę pagalbai, karinė jėga galėtų būti naudojama Karinės jėgos naudojimo statute nustatytais atvejais ir tvarka, be kita ko, kariams, vadovaujantis Karinės jėgos naudojimo statuto 13 straipsnio 1¹ dalimi, gali būti suteikiamos specialios teisės, nurodytos Karinės jėgos naudojimo statuto 13 straipsnio 1² dalyje. Šių priemonių visuma prisidėtų prie veiksmingo Lietuvos kariuomenės pagalbos valdant situaciją. Pažymėtina, kad siekdama aktyvuoti šiuos įgaliojimus, atsižvelgdama į Karinės jėgos naudojimo statuto 13 straipsnio 1¹ dalies nuostatas, Krašto apsaugos ministerija turėtų inicijuoti atitinkamų sprendimų priėmimą Seime.

Siekdami, kad Lietuvos kariuomenės pagalbos teikimo procesas vyktų sklandžiai, atsižvelgdami į Krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymo 18 straipsnio 2 dalį, kartu prašome organizuoti pateikimą Nacionalinio saugumo komisijos prašymo krašto apsaugos ministrui pasitelkti Lietuvos kariuomenę ekstremaliosios situacijos metu, kai siekiant išvengti grėsmės visuomenės rimčiai yra būtina padėti policijos ir kitų statutinių įstaigų pajėgoms vykdyti jų funkcijas (pvz., numatant tai artimiausio Nacionalinio saugumo komisijos posėdžio protokole).

Nutarimo projektas neįgyvendina Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos.

Vadovaujantis Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276, 4 punktu, Nutarimo projekto numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas neatliekamas.

Nutarimo projektu nėra perkeliama ir įgyvendinami Europos Sąjungos teisės aktai.

Nutarimo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

Nutarimo projekte nėra naujų sąvokų ar terminų, vertintinų Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo nustatyta tvarka.

Nutarimui įgyvendinti gali reikėti papildomų valstybės biudžeto lėšų, tačiau kiek jų reikės, paaiškės tik ekstremaliosios situacijos likvidavimo ir padarinių šalinimo metu. Vadovaujantis Valstybės rezervo įstatymo nuostatomis, ekstremaliosios situacijos metu ir jos padariniams likviduoti galima naudoti valstybės rezervo lėšas.

Nutarimo projektas skubos tvarka iki 2025 m. gruodžio 8 d. buvo pateiktas derinti Lietuvos Respublikos finansų ministerijai, Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijai, Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijai, Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijai, Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijai, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai. Gautos Krašto apsaugos ministerijos ir Teisingumo ministerijos pastabos, pagal kurias Nutarimo projektas patikslintas. Kitos ministerijos darbo tvarka informavo, kad neturės pastabų Nutarimo projektui. Pažymėtina, kad teikiamu Nutarimo projektu siūloma neatidėliotinai priimti teisinio reguliavimo priemonės, būtinas besieskaluojančiai hibridinei agresijai suvaldyti; Nutarimo projekto nepriėmimas lemtų neigiamas pasekmes valstybės ir visuomenės saugumui ir stabilumui, gali padaryti neigiamą įtaką visuomenės pasitikėjimui valstybės institucijomis. Jeigu bus gauta kitų ministerijų pastabų, Nutarimo projektas bus patikslintas iki pasirašymo.

Nutarimo projektas paskelbtas Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS).

Nutarimo projektą parengė Vidaus reikalų ministerijos Viešojo saugumo politikos grupės (vadovas Darius Domarkas (tel. (0 5) 271 8881, el. p. darius.domarkas@vrm.lt) patarėjai Darius Vasaris, tel. (0 5) 271 71 38, el. p. darius.vasaris@vrm.lt) ir Dainius Cicėnas (tel. (0 5) 271 8521, el. p. dainius.cicenas@vrm.lt).

PRIDEDAMA:

1. Nutarimo projektas, 1 lapas.
2. Susisiekimo ministerijos pranešimas, 1 lapas.

Užsienio reikalų ministras, pavaduojantis
vidaus reikalų ministrą

Kęstutis Budrys